

Reactie gemeente Epe op consultatie Wet abonnementstarief Wmo 2015

De invoering van het wetsvoorstel 'abonnementstarief Wmo 2015' vinden we vanuit de gemeente Epe een zeer wonderbaarlijke ontwikkeling. Hieronder beschrijven we waarom.

Geen maatregel om stapeling te verminderen

In het regeerakkoord 2017-2021 "Vertrouwen in de toekomst" wordt het Wmo abonnementstarief benoemd als maatregel om de stapeling van eigen betalingen in de (langdurige) zorg en ondersteuning te verminderen. Deze maatregel is echter onnodig om een stapeling van zorgkosten tegen te gaan. Als gemeente voeren we namelijk al jaren een eigenbijdrage-beleid waarbij rekening wordt gehouden met onder andere iemands inkomen en de samenstelling van iemands huishouden. Inwoners betalen daarbij nooit meer dan hun draagkracht voor een of meerdere maatwerkvoorziening vanuit de Wmo.

Wetsvoorstel gaat in tegen gedachtegoed Wmo

Verder staat het wetsvoorstel haaks op het uitgangspunt van de Wmo dat mensen worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. Dit leidt ertoe dat inwoners minder worden aangezet tot het benutten van hun eigen kracht en nodigt ze niet meer uit om initiatief te nemen om zelf hun problemen op te lossen. We hebben de afgelopen jaren als gemeente veel energie gestoken in het overbrengen van het gedachtegoed van de Wmo. Met dit voorstel lijkt het kabinet een streep te zetten door deze ingezette 'Kanteling'. Ook zal het abonnementstarief voornamelijk een voordeel bieden aan de meer welgestelde inwoners, want de minder welgestelde inwoners profiteerden al van een periodebijdrage van € 17,50 per 4 weken.

Financiële gevolgen

Voor gemeenten heeft de invoering van het Wmo abonnementstarief grote financiële gevolgen. Dit omdat gemeenten minder inkomsten zullen krijgen vanuit de eigen bijdrage. Ook verwachten we dat het abonnementstarief een grote aanzuigende werking gaat hebben. De maatregel leidt er namelijk toe dat inwoners met hogere inkomens, die bijvoorbeeld de huishoudelijke hulp al jarenlang zelf betalen, aanspraak kunnen maken op hulp op kosten van de gemeenschap. Dat gaat ten koste van de mensen die dit niet zelf kunnen regelen en betalen. Inwoners kunnen met de invoering van het abonnementstarief immers erg goedkoop een maatwerkvoorziening krijgen via de gemeente.

Uitvoerbaarheid wetsvoorstel

Het klopt dat een vast tarief van € 17,50 per maand zorgt voor eenvoud en minder administratieve lasten. Toch is er nu nog veel onduidelijkheid over de uitvoering van het wetsvoorstel. Wie gaat de eigen bijdrage innen? Welke voorzieningen vallen hieronder en welke niet? Geldt het wetsvoorstel ook voor algemene voorzieningen? Veel details zijn nog onduidelijk en worden nog niet helder. Aangezien het wetsvoorstel op 1-1-2019 van kracht moet zijn, hopen wij snel op meer duidelijkheid.

De reactie hieronder gaat specifiek in op het van toepassing verklaren van het abonnementstarief op algemene voorzieningen binnen de Wmo.

Deze reactie betreft het wetsontwerp met betrekking tot wijziging van artikel 2.1.4 lid 4. Hierbij de onderbouwing dat het abonnementstarief (eigen bijdrage van maximaal 17,50) niet van toepassing mag worden verklaard op bijdragen die gevraagd worden op algemene voorzieningen binnen de Wmo.

Onderbouwing

1. Juridische en beleidsmatige tegenstrijdigheden
2. Definitie algemene voorziening en duurzame hulpverlening
3. Financiële afweging in relatie tot visie

1. Juridische en beleidsmatige tegenstrijdigheden

- a. Deze is niet in lijn met de afwegingskaders (IAK) die kaderstellend waren voor het conceptbesluit voor verlaging bijdrage Wlz-zorg en maatschappelijke ondersteuning. De integrale afwegingskaders spreken namelijk over een vaste eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen en persoonsgebonden budgets en niet over een eigen bijdrage voor algemene voorzieningen.

- b. Volgens het besluit “ verlaging bijdrage Wlz- zorg en maatschappelijke ondersteuning” wordt alleen een abonnementstarief gevraagd voor maatwerkvoorzieningen en PGB's dus niet voor algemene voorzieningen.
- c. Er wordt in het besluit “verlaging bijdrage Wlz- zorg en maatschappelijke ondersteuning” in artikel 3.8 het eerste lid verwezen naar artikel 3.1 (lid 2 ?) van het Uitvoeringsbesluit. Artikel 3.1 van het Uitvoeringsbesluit verwijst naar artikel 2.4.1, eerste lid, onderdeel b van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Artikel 2.1.4

Lid 1 Bij verordening kan worden bepaald dat een cliënt een bijdrage in de kosten is verschuldigd:

- a. voor het gebruik van een algemene voorziening, niet zijnde cliëntondersteuning;*
- b. voor een maatwerkvoorziening dan wel een persoonsgebonden budget.*

Ook hier wordt kenbaar gemaakt dat het alleen om een bijdrage inzake maatwerkvoorzieningen dan wel persoonsgebonden budget gaat. Dus niet om een bijdrage in de algemene voorziening.

- d. In de ontwerpnota van toelichting bij ontwerpbesluit wijzigingen besluit langdurige zorg en uitvoeringsbesluit Wmo 2015 staat op bladzijde 2 de volgende toelichting:

*Voor de invoering van het abonnementstarief is een wetswijziging vereist, daarom kan de maatregel pas in 2020 volledig ingevoerd worden. In 2019 wordt gewerkt met een tussenvorm als eerste stap naar invoering van het toekomstige abonnementstarief. De wijzigingen in dit Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zullen gelden tot de wetswijziging. **De vormgeving van het toekomstige abonnementstarief wordt in samenspraak met gemeenten verder uitgewerkt (zie paragraaf 10 'Consultatie'). In het Regeerakkoord is opgenomen dat de verantwoordelijkheid voor de inning van de eigen bijdrage kan worden geïntegreerd in het gemeentelijke domein. Een onderzoek wordt uitgevoerd over de vormgeving van de uitvoering van de eigen bijdrage vanaf 2020. Voor verschillende uitvoeringsmodaliteiten wordt inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn voor onder andere cliënten, gemeenten, zorgaanbieders en ketenpartners. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek wordt een afweging gemaakt over waar de uitvoering wordt belegd vanaf 2020.***

In de ontwerpnota van toelichting bij ontwerpbesluit wijzigingen besluit langdurige zorg en uitvoeringsbesluit Wmo 2015 staat op bladzijde 10 (paragraaf 10 'Consultatie') staat de volgende toelichting:

*De meeste reacties hadden betrekking op het abonnementstarief. Naar aanleiding daarvan zijn er minimale wijzigingen doorgevoerd in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 om bepaalde artikelen te verduidelijken. In de Nota van toelichting zijn daarnaast verschillende passages verduidelijkt. Er is verduidelijkt hoe deze algemene maatregel van bestuur zich verhoudt tot verdere wijzigingen van het kabinet rondom eigen betalingen. Tevens is er een duidelijkere toelichting op het verdere proces van de invoering van het abonnementstarief toegevoegd. **Gemeenten hebben via reacties op de internetconsultatie hun zorgen geuit over de mogelijke aanzuigende werking die het gevolg kan zijn van de invoering van een vaste maximale bijdrage. In overleg met de VNG is vastgesteld dat er geen zwaarwegende uitvoeringstechnische belemmeringen zijn om de voorgestelde wijzigingen in het Uitvoeringsbesluit per 1 januari 2019 tot uitvoering te brengen. De VNG en gemeenten zijn principieel tegen dit besluit, omdat het ingaat tegen de doelstelling van de Wmo 2015, om de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van burgers centraal te stellen. Gemeenten vrezen met name een gedragseffect bij de huishoudelijke hulp en wensen dit buiten het voorstel te houden. Ten aanzien van de zorgen over mogelijke aanzuigende werking zijn bestuurlijke procesafspraken gemaakt gericht op een zorgvuldige standpuntbepaling over de structurele vormgeving van het abonnementstarief vanaf 2020***

Samenvattend: De invoering van de voorgestelde wetswijziging heeft de aanzuigende werking, het ondermijnt de door de overheid aangegeven doelstelling van de Wmo 2015 en het is niet uitvoerbaar in het huidige digitale ondersteuningssystemen (bijvoorbeeld CAK)

Daarnaast liggen de volgende vragen nog voor:

1. Hoe en waar gaan we de eigen bijdrage van algemene voorzieningen registreren (het CAK kan dit nog niet)?
2. Welke algemene voorziening gaan we registreren?

2. Definitie algemene voorziening en duurzame hulpverlening

Wat is de definitie van een algemene voorziening? Deze is wettelijk bepaald echter geeft geen antwoord in relatie tot wat er met duurzame hulpverlening wordt bedoeld.

Wat wordt er bedoeld met duurzame hulpverleningsrelatie? Hulpverlening kan namelijk op veel manieren gegeven worden, door familie, vrienden, burens, vrijwilligers, mantelzorgers, welzijnsmedewerkers en zorgverleners.

Artikel 2.1.4 lid 4 geeft aan dat in ieder geval algemene voorzieningen ter compensatie van beperkingen in de participatie of zelfredzaamheid waarbij een duurzaam hulpverleningsrelatie wordt aangegaan onder de eigen bijdragesystematiek (artikel 2.1.4 lid 3) vallen.

Betekent dit dat algemeen maatschappelijk werk hieronder valt, of tafeltjes dekje die dagelijks bij de mensen thuis komt om maaltijden te brengen. Misschien ook de eigen bijdrage die men betaald inzake het collectief vervoer? En de bijdrage inzake Medische en sociaal alarmering, er zijn veel gemeenten die hier subsidie voor geven maar de klant betaald nog wel een eigen bijdrage?

Hoe zit het met de eigen bijdrage voor een algemene voorziening in de vorm van dagbesteding of een ouderensoos (door welzijn georganiseerd en deels gesubsidieerd vanuit gemeenten, klanten betalen per keer een eigen bijdrage)?

Wat definiëren we als duurzame hulpverlenersrelatie tussen degenen aan wie een voorziening wordt verstrekt en de betrokken hulpverlener? Waar registreren we eigen bijdrage en wanneer weten we en de klant of men al 17,50 heeft betaald?

In hoeverre verhoudt deze voorgestelde wetwijziging inzake artikel 2.1.4 lid 4 zich tot de bestuurlijke afspraken om een zorgvuldige standpuntbepaling over structurele vormgeving van het abonnementstarief vanaf 2020. Er wordt voorbij gegaan aan de consequenties om de algemene voorziening te betrekken in de eigen bijdrage regeling (abonnementstarief Wmo 2015). Het lijkt me zinvol eerst deze in kaart te brengen voordat men al de voorgestelde wetwijziging onder 2.1.4 lid 4 toepast.

3. Financiële afweging in relatie tot visie

Over de aanzuigende werking is al veel geschreven. Weegt het abonnementstarief op tegen de gevolgen die dit heeft op het systeem? Immers draagkrachtige inwoners die voorziening zelf kunnen betalen en dat nu ook doen, zullen een beroep doen op een voorziening bij de gemeente, waar ze recht op hebben. Het voorstel voor een abonnementstarief ondermijnt de visie die het Rijk heeft uitgedragen om inwoners aan te spreken op hun eigen verantwoordelijkheid.

Als de algemene voorzieningen buiten het abonnementstarief vallen, geeft dit gemeenten de mogelijkheden om bijvoorbeeld de huishoudelijke hulp of dagbesteding via een algemene voorziening te organiseren en daarbij de (niet inkomensafhankelijk) eigen bijdrage aan te passen aan het budget van de gemeente (raadsbevoegdheid).

Nederland is bekend als land dat de huishoudelijke hulp bekostigt. De overheid heeft in het verleden uitspraken gedaan dat men huishoudelijk ondersteuning niet meer (volledig) wil bekostigen en het liefst wil laten uitvoeren via de private sector. Hoe staat de overheid daar nu in?

De eigen bijdragesystematiek (abonnementstarief) levert voor de welgesteldere inwoners van Nederland wat op, maar brengt voor de gemeenten veel extra uitgaven met zich mee die beperkt gecompenseerd worden. Het gaat hierbij om grote bedragen ondanks de compensatie die is aangegeven in de meicirculaire 2018.

Op huishoudelijk ondersteuning worden gemeenten ook nog geconfronteerd met extra uitgaven in verband met de nieuwe cao huishoudelijke hulp en de AMvB inzake reële tarieven. Als de bijdrage voor een algemene voorziening door de gemeenteraad bepaald kan worden, kunnen gemeenten anticiperen op de verminderde inkomsten. Dit leidt mogelijk wel tot een stapeling van kosten tussen de abonnementsbijdrage en de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen, echter die blijft in het voorgestelde wetvoorstel ook (deels) bestaan.

Samenvattend:

1. Het abonnementstarief ondermijnt de visie die eerder is uitgedragen door de overheid.
2. Door algemene voorzieningen buiten het abonnementstarief te houden, kunnen gemeenten door middel van lokaal beleid bepalen in hoeverre men deze voorziening wil blijven faciliteren en wordt het ook landelijk gezien betaalbaar gehouden.